ВИЗНАЧЕННЯ НАЙКРАЩОЇ СИСТЕМИ ОБЛІКУ ВИТРАТ НА ОСНОВІ АНАЛІЗУ ЇХ НЕДОЛІКІВ І ПЕРЕВАГ

Кривошей М. О., Стренадко В. Р., студентки, [*]
Харківський національний технічний університет сільського господарства імені Петра Василенко

Під системою виробничого обліку розуміють сукупність процедур щодо документування, групування, узагальнення й обробки економічної інформації про виробничі витрати [1, с.460].

Різноманітні системи управлінського обліку можна згрупувати за двома ознаками: за ступенем нормування витрат та за повнотою включення витрат до собівартості продукції. За ступенем нормування витрат системи управлінського обліку поділяють на дві групи: системи обліку фактичних витрат; системи обліку нормативних (стандартних) витрат. За повнотою витрат, що включаються в собівартість, виділяють системи обліку повних і неповних (часткових) витрат [1, с. 462].

Нижче наведемо переваги та недоліки систем обліку витрат:

1. Фактичні витрати – формування собівартості продукції – на основі фактичних витрат підприємства, які послідовно накопичуються, без відображення в обліку даних про величину витрат за нормами [1, с. 464]. До переваг відносимо: повне і документальне відображення витрат; реєстрація витрат в момент їх виникнення; локалізація витрат за певною ознакою;віднесення фактичних витрат на об’єкти їх обліку;порівняння фактичних витрат з плановими [2, с. 280]. До недоліків: накопичується інформація тільки про фактичну собівартість;відсутні оперативні дані про витрати;немає норм [2, с. 280].

2. Стандарт-кост – відображенні в обліку того, що має бути, а не того, що відбулося [3, с. 128]. До переваг відносимо: попередній розрахунок очікуваних витрат на виробництво та реалізацію; визначення ціни на основі заздалегідь встановленої собівартості одиниці продукції; складання звітів про доходи та витрати з виділенням відхилень від нормативів та обов’язковим встановленням причин їх виникнення [4, с.55]. До недоліків:

[*] *Науковий керівник – Поливана Л. А., к.е.н., доцент*

постійна зміна цін, викликана інфляцією та конкурентною боротьбою значно ускладнює розрахунок стандартно собівартості; не на всі види виробничих витрат можна встановити стандарти; значні труднощі під час визначення в практичній діяльності ступеня напруженості стандартів (норм) [5, с. 49].

3. Повних витрат – в собівартість продукції включаються усі витрати на її виробництво і реалізацію [1, с. 475]. До переваг відносимо: надає інформацію про повні витрати підприємства, яка необхідна для прийняття рішень; дозволяє уникнути відображення у звітності фіктивних збитків, оскільки постійні виробничі витрати розподіляються між собівартістю продукції і залишками запасів [5, с.48]. До недоліків: визначена собівартість не дає можливості розрахувати створений і одержаний чистий прибуток в розрізі об'єктів калькуляції; для розподілу витрат на змінні та постійні часто необхідні складні додаткові розрахунки, які не забезпечують точний результат; для прийняття рішень та оцінки ефективності інвестицій необхідна інформація про повні витрати щодо собівартості об'єктів діяльності [6, с.104].

Директ-костинг – залишки готової продукції обліковуються за прямими виробничими витратами, які залежать від обсягу виробництва, тобто за змінними витратами. До переваг відносимо: можливість повного концентрування уваги на зміни маржинального доходу як по підприємству в цілому, так і по окремих виробах, виявляти види виробів з більшою рентабельністю, щоб перейти в основному на їх випуск; спрощення та точність обчислення собівартості послуг (продукції, робіт); відсутність складних розрахунків при розподілі постійних витрат; визначення собівартості продукції на основі змінних витрат дозволяє спростити нормування, планування, облік і контроль; система забезпечує можливість швидко переорієнтувати виробництво у відповідь на зміну умов ринку [7, с. 636]. До недоліків: труднощі при класифікації витрат на постійні і змінні; не рекомендується для складання фінансової звітності та оподаткуванні; при переході від системи повного розподілу витрат до системи директ-костинг виникають серйозні проблеми у визначенні суми податку на прибуток [7, с. 636].

Проаналізувавши системи обліку витрат, можна сказати, що кожна система має як переваги, так і недоліки. Будь-яке

підприємство, організація самостійно обирають систему обліку витрат в залежності від своєї діяльності, а також, яку саме вони хочуть отримати інформацію про витрати. Деякі підприємства використовують не одну, а декілька систем, для більш достовірної інформації.

На нашу думку, найкраща система обліку витрат – це директ-костинг. Вона включає в себе аналіз за всіма видами витрат, носіями продажів, зміни ціни продукції, видатків на будівництво підприємства, цін на сировину і т.і. Інформація, отримана завдяки системі директ-костинг, дозволяє проводити ефективну політику цін, вказуючи найбільш вигідні ціни та обсяг виробництва. Система забезпечує можливість швидкого реагування виробництва на мінливі умови ринку. В рамках системи директ-костинг розраховується точка беззбитковості. Аналіз беззбитковості дозволяє виявити залежність розміру прибутку від визначальних факторів: обсягу продажів, зміни ціни продукції, видатків на будівництво підприємства, цін на сировину і т.і. Система директ-костингу може функціонувати як у межах автономної системи управлінського обліку, так і в інтегрованій системі обліку.

Література:

1. Садовська І. Б., Божидарнік Т. В., Нагірська К. Є. Бухгалтерський облік: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури. 2013. 688 с.

2. Чаю В. Т., Чупахіна Н. І. Управлінський облік: підручник і практикум для академічного бакалаврату. 2017. 420с.

3. Давидович І. Є. Контролінг: навч. посіб. Київ: ЦУЛ. 2008. 552 с.

4. Шевцов Л. Ю. «Управлінський облік»: навч. посіб. Львів: Видавництво Львівської політехніки. 2014. 92 с.

5. Портна О. В. Контролінг: навч. посіб. Львів: Магнолія. 2006. 240 с.

6. Атамас П. Й. Управлінський облік: навч. посіб. Київ: Центр навчальної літератури. 2006. 440 с.

7. Воронко, Р. М. Облік у зарубіжних країнах: навч. посібник. Львів: Магнолія. 2009. 744 с.